

BOTANISTA DR. ANA M. PAUCA

(4.III.1907 — 24.III.1963) *)

de Dr. docent TR. I. ȘTEFUREAC

În primăvara anului 1963 (24.III) s-a stins în miez de zi și în plină viață distinsă și buna noastră colegă, botanista profesor dr. Ana Paucă.

Mlădiță de botanist și consoartă de geolog, A. Paucă a îmbinat și adâncit variatele probleme din domeniul florei și a vegetației țării.

A îndrăgit de tinăra lumea minunată a plantelor, căreia i s-a devotat cu tot elanul și strădanie pilduitoare și a adus prin muncă perseverentă o contribuție de seamă la dezvoltarea învățămîntului biologic și a cercetărilor de botanică în țara noastră.

Ana Paucă s-a născut în clădirea de lângă sera din Grădina Botanică de la Cotroceni în ziua de 4 martie 1907. Tatăl său, mult apreciatul botanist Z. C. Panțu, vrednic discipol al lui Dimitrie Brandza, originar din Transilvania, a fost conservatorul colecțiilor Institutului Botanic, asimilat apoi în grad de profesor agregat. Mama sa, Lucia Panțu (născută Valsamache) licențiată în litere, n-a profesat, dedicîndu-și întreaga viață familiei, educării a trei copii (două surori și un frate).

Dacă din punct de vedere botanic Z. C. Panțu a avut o hotărîtoare influență în formarea tinerei naturaliste, de a-i insufla încă din copilărie dragostea pentru studiul plantelor, mama sa cu multă grijă i-a asigurat acumularea cunoștințelor de cultură generală.

Învățămîntul primar ca și prima clasă de liceu le-a făcut în familie cu mama sa în Moldova, la Iași, în timpul refugiului din primul război mondial.

La întoarcerea în București, a urmat în continuare liceul la fosta școală „Regina Maria” unde la științele naturale a avut-o pe profesoara Zoe Hagiescu, care de asemenea a avut un rol important în formarea sa ca naturalistă și căreia i-a purtat o aleasă recunoștință. Termină liceul

*) Evocare prezentată în cadrul Secției de Botanică a S.S.N.G. în ziua de 17 noiembrie, 1963.

în anul 1926, prestînd examenul de bacalaureat, secția clasică-modernă, cu media foarte bine, clasificată fiind prima din promoție.

În același an (1926) se înscrie la Facultatea de Științe a Universității din București, Secția Științe-naturale, avîndu-i ca profesori pe: M. Vlădescu, A. Popovici-Bâznoșanu, D. Voinov, Em. Teodorescu, Călugăreanu, Crăifăleanu, Atanasiu, Radian, Simionescu, Mihăilescu ș.a. În anul 1931 își ia licența în științele naturale cu calificativul foarte bine, absolvînd totodată și seminarul pedagogic.

Datorită aptitudinilor sale cunoscute ca și acelea pe care le întrevedeau profesorii săi, A. Paucă ca studentă încă în anul întii, a fost numită (1.X.1926) aspirant la Institutul Botanic. În această dublă calitate, student și aspirant, A. Paucă și-a dezvoltat de tînră energia necesară și rezistența în muncă. Este astfel de admirat faptul că în acest timp ea nu a neglijat nici studiile și nici atribuțiile în acest prim post. A lucrat sub măiestria părintelui ei Z. Panțu la aranjarea herbarului Institutului Botanic în timpul liber, urmînd cu regularitate programul didactic. Această perioadă de 4 ani, ce s-a desfășurat în atmosfera Institutului, a avut un rol deosebit de important în prima sa ucenicie botanică.

La terminarea studiilor A. Paucă este numită preparator (1931). Pe cererea sa înaintată pentru numire cu titlul provizoriu în acest post, aflăm următorul referat al profesorului M. Vlădescu: „D-na Paucă-Panțu fiind dintre licențiatele distinse ale facultății și avînd o sîrguință și îndemînare în studiile originale ce a întreprins în laboratorul de sistematică vegetală..., alegerea ei este necesară la lucrările cu studenții” (5.XII,1931). A trecut apoi ierarhic prin gradele de asistent (1937), șef de lucrări (1944) și conferențiar (1953). În anul 1941 (25.I) își susține teza de doctor cu subiectul „Studiu fitosociologic în Munții Codru și Muma” în fața comisiei formată din profesorii: A. Popovici-Bâznoșanu, M. Gușuleac, V. Mihăilescu, obținînd calificativul „foarte bine cu distincție”. Lucrarea este dedicată amintirii botanistului Z. C. Panțu: „Acela ce mi-a dat și primele îndrumări în cunoașterea naturii, închin această lucrare” (A. P. memoriu). Obține apoi recunoașterea gradului didactic în specialitatea geobotanică (1958) și a titlului de doctor (1959). Toate acestea în cadrul Facultății de Științe naturale (Biologie) a Universității din București.

Între anii 1949 și 1952, a funcționat și ca profesor suplinitor la Catedra de botanică agricolă de la Facultatea de agronomie a Institutului agronomic din București, cumulînd și avînd funcția de bază, de șef de lucrări la Catedra de botanică a Universității din București.

În anul 1959, A. Paucă este numită la Centrul de cercetări biologice al Academiei R.P.R., și în urma concursului de definitivare (1.V,1960) este încadrată în postul de șef al Laboratorului de geobotanică și ecologie a Institutului de Biologie „Tr. Săvulescu” al Academiei R.P.R.

În anul obținerii licenței și a numirii sale ca preparator (1931), A. Panțu se căsătorește cu geologul dr. M. Paucă.

Lucrează împreună între anii 1932—1936 în Munții Apuseni și alte regiuni din țară, ceea ce a constituit o fericită perioadă de colaborare între geologie și botanică: „Am avut ocazia de a lucra împreună și de

a explica multe chestiuni de specialitate" (A. P.). Călătoresc și vizitează instituții de specialitate din orașele Viena, Budapesta, Brno.

În urma studiilor de teren în domeniul floristicii și a geobotanicii făcute în Munții Bihorului ca și a analizei materialului recoltat, A. Paucă pleacă pentru 2 luni (20.III—20.V, 1937), având recomandarea profesorului Tr. Săvulescu la specializare la Stațiunea Internațională de Geobotanică Mediteraneană și alpină (S.I.G.M.A.) de la Montpellier de sub conducerea profesorului dr. J. Braun-Blanquet. În toamna aceluiași an mai face o călătorie de studiu la aceeași stațiune, cu care ocazie vizitează grădinile botanice de la Budapesta, Viena, München, Frankfurt pe Main, Paris, Nissa, Veneția, Monaco ș.a. În anul 1956 vizitează din nou R. P. Ungară, iar în 1960 Uniunea Sovietică.

În întreaga sa perioadă de formație științifică, A. Paucă a avut adeseori prilejuri fericite care n-au constituit însă ele singure succesul în profesiunea sa, ci la baza acestuia a stat înainte de toate dorința, pasiunea și perseverența în munca continuă pe care a desfășurat-o în activitatea sa universitară.

În activitatea sa didactică, începând încă din anul 1926 ca aspirant, A. Paucă a activat continuând apoi ca preparator, asistent și șef de lucrări, la efectuarea lucrărilor practice cu studenții anului I și II la disciplinele de sistematică și morfologie (1927—1939) concomitent cu activitatea continuă desfășurată la aranjarea colecțiilor și a herbarului Institutului.

Începând cu anul 1952 a predat studenților Facultății de Științe naturale următoarele cursuri: Sistematica plantelor superioare (1952), Plante de cultură (1953—1955), Geobotanica (1953—1954), Ecologia plantelor (1955), Geografia plantelor ca și Botanica generală pentru studenții geologi și geografi (1952, 1955—1956). Dintre acestea, cursul de specialitate care se contura mai mult era acel de Geobotanică. Pregătirea acestor numeroase cursuri, noi și variate, a reclamat o deosebită energie în munca didactică.

La lucrările practice, la cursuri și în întreaga sa activitate didactică, A. Paucă a dovedit nu numai cunoștințe temeinice de specialitate, ci și mult simț pedagogic. Explicațiile ca și cursurile sale erau clare și documentate, bine proporționate și sistematizate, ținute la nivel universitar. Ele se bazau pe bibliografia modernă cu exemplificări originale și atrăgeau studenții în pregătirea disciplinelor predate.

A. Paucă a condus cercul științific studentesc de Geobotanică, a orientat și inițiat munca tinerilor absolvenți în această specialitate. A condus de asemenea, numeroase lucrări de diplomă, a fost conducător științific și referent oficial pentru lucrări de aspirantură și a activat în practica studenților. A fost membru în comisia examenelor de admitere, a examenelor de stat, președinte în comisia examenelor de maturitate, îndrumător la cursurile de perfecționare a profesorilor de școli medii ș.a.

În peste 3 decenii de activitate didactică (1926—1963), A. Paucă a pregătit numeroase serii de studenți, azi profesori și cercetători, care cu toții îi poartă o plăcută amintire și o recunoștință aleasă, bine meritată.

Contribuția științifică botanică dată de A. Paucă se concretizează într-un număr de 40 de lucrări, toate publicate în țară, în limba română, unele în limba franceză, germană, rusă, fie singură, fie în colaborare, pe care le putem încadra în următoarele 2 categorii: 1, lucrări de floristică și de sistematică și 2, lucrări de geobotanică.

În cercetările sale de teren, A. Paucă se ocupă de flora și vegetația următoarelor regiuni și masive din țară: Dobrogea și Delta Dunării, Piriul Peșea (Oradea), Buzău, Vrancea, împrejurimile Bucureștilor, dar mai ales Munții Codru și Muma, Valea Prahovei, Bucegii, Făgărașii, Ciucașul ș.a.

În domeniul floristicii, A. Paucă publică (1931—1962) unele specii noi pentru țară ca de ex. *Scilla bithynica* din Dobrogea (1931), precum și un studiu asupra Lacului Peșea (1933), în colaborare cu dr. M. Paucă, care reprezintă o reușită schiță monografică a acestei rezervații cu 2 importante organisme relictare subtropicale și anume nufărul termal *Nymphaea lotus* var. *thermalis* și gasteropodul *Melanopsis parreysi*. Urmează apoi „Contribuții la flora Deltei Dunării” în colaborare cu Z. C. Panțu și Th. Solacolu. Îndeplinind o pioasă datorie, A. Paucă desfășoară o muncă pilduitoare și având concursul profesorului Tr. Săvulescu trăiește mulțumirea de a vedea publicate postum 3 din manuscrisele lui Z. C. Panțu: „Orchidaceele”, „Zur Flora des Berges Aleh Băir” și cea mai importantă „Flora Deltei” la care A. Paucă a adus o contribuție esențială, de colaborare, continuând definitivarea manuscrisului de la Leguminoase (g. *Vicia*) înainte. În această lucrare sînt enumerate 423 Cormofite. Află apoi la Cislău (Buzău) o nouă localitate pentru *Ophrys cornuta* (1939) element balcanic est-mediteranean.

Centrul cercetărilor sale floristice ca și a primelor observații și studii geobotanice îl constituie însă Munții Codru și Muma (Bihor-Apuseni). Anii la rînd, A. Paucă desfășoară o muncă metodică bine organizată, în numeroase și îndelungate studii de teren, în tovărășia dr. M. Paucă, observînd, notînd și recoltînd plante din variate asociații. Publică mai întîi din acest masiv „Contribuții la studiul florei...” (1935), cu date geobotanice (sol, climă, geneză ș.a.) referitoare la 334 Cormofite (pe care le aranjează în sistem după Wettstein și Vallmann), dintre care *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*, *Sedum cepaea*, *Tamus communis*, *Ceterach officinarum* indică influența mediteraneană.

Cîțiva ani mai tîrziu (1938) publică de sub Virful Toaca specia *Galium parisiense*, nouă pentru România, cu cele 2 varietăți (*trichocarpum* și *lejocarpum*), pe care o analizează comparativ cu *G. divaricatum* și *G. tenuissimum*. Publică apoi (1939) unele specii noi și rare pentru ținutul Bihorului și Aradului ca: *Senecio sonchoides* (nouă pentru țară), *Centaurea simonkajana* ca și hibrizii *Cirsium canum* × *C. arvense*, *Orchis sambucina* × *Coeloglossum viride*, *Orchis militaris* × *O. purpurea* ș.a., dînd pentru unele și schițe geografice.

În cea de-a doua „Contribuție la studiul florei Munților Codru și Muma” (1940) se identifică încă un număr de 535 Cormofite între care nouă pentru Transilvania este *Trifolium purpureum*, iar rare *Paeonia officinalis* var. *banatica*, *Iris graminea* și remarcă *Erythronium dens-canis* în toată regiunea numai cu flori albe.

Ambele contribuții floristice din Munții Codru și Muma, reprezintă lucrări de proporție, însumând un număr de peste 900 specii de Cormofite, analitic cercetate, ce vor constitui materialul de bază al lucrării de fitosociologie asupra acestui masiv (1941).

În calitate de colaborator principal al operei „Flora R.P.R.”, A. Paucă prelucrează monografic dintre *Dicotyledoneae* pe lângă unele familii mai mici ca *Anacardiaceae* (vol. VI), *Adoxaceae* și *Acanthaceae* (vol. VIII) ca și unele genuri (*Melampyrum*, *Pedicularis*, *Rhinanthus*, *Tozzia*, *Lathraea*) din fam. *Scrophulariaceae* (vol. VII) în colaborare cu E. I. Nyárady, familiile mari: *Plantaginaceae* cu genurile *Plantago* (15 specii și *Littorella* 1 specie) și *Rubiaceae* cu genurile polimorfe *Asperula* (15 sp.) și *Galium* (27 sp.) (vol. VIII) în colaborare cu E. I. Nyárady. Dintre *Monocotyledoneae* este prelucrată minuțios fam. *Orchidaceae* (manuscris).

În ultimul său studiu floristic „Elementele analitice ale florei Babadagului” (1962), A. Paucă în colaborare cu Gh. Dihoru și N. Doniță, analizează din punct de vedere sistematic, ecologic și fitogeografic flora elementară dintr-un „teritoriu cheic” cu 626 Cormofite. Dintre acestea noi pentru Babadag sînt: *Carex alpestris*, *Juncus macer*, *Festuca rubra*, *Poa silvicola*; rare: *Thymus zygioides*, *Satureja caerulea*, *Koeleria brevis*, *Gypsophila glomerata*; din pajistile xerofile sînt menționate: *Rumex tuberosus*, *Centaurea napuligera*; pe coaste însorite: *Ononis culumnae*, *Coronilla scorpioides*, iar în păduri de amestec *Galanthus plicatus* și sporadice *Sophora prodanii*, *Limodorum abortivum*, *Symphytum tauricum*, *Beta trigyna*, *Smyrnium perfoliatum*.

Flora Babadagului are un caracter heterogen și autorii confirmă că silvostepa constituie un centru de hibridizare cu o influență puternică a elementului submediteranean și balcanic. Se constată totodată o sărăcire a florei de la Sud la Nord.

Concomitent cu publicarea primelor lucrări floristice, remarcăm la A. Paucă și preocuparea metodică în variate probleme fundamentale de geobotanică teoretică și aplicată-tipologică. Acumulările observațiilor de teren ca și a cunoștințelor bibliografice, i-au permis să orienteze cercetările de geobotanică pe baze moderne cu sublinierea raportului dintre plantă și mediu. Aceasta rezultă din următoarele: „...ceea ce mă atrăgea îndeosebi era planta în mediul ei de viață, în grupările naturale în care se găsește” (A. P.).

În domeniul geobotanicei, a fitogeografiei, încă din lucrările floristice și îndeosebi acelea din Apuseni, se desprind treptat și unele elemente ale geobotanicei. În acest timp A. Paucă a acordat o mare atenție metodei de cercetare în geobotanică a diferitelor școli, lucru care a preocupat-o tot timpul pentru a cunoaște, a se orienta și a interpreta problemele de geobotanică pe bază de ecologie. Astfel, publică mai întîi „Metoda dr. Braun-Blanquet și Stațiunea internațională de geobotanică mediteraneană și alpină din Montpellier” (1938), pe care a urmat-o, cu sublinierea terminologiei folosite în sinecologie, singenetică, sinchorologie, clasificare ș.a.

În alt articol „Fitosociologia sau sociologia plantelor” (1941), A. Paucă se ocupă cu explicarea genezei, a metodei și a scopului teoretic

și practic a disciplinei noi — fitosociologia. Dintre ideile autorului menționăm următoarele: „Nu trebuie să disprețuim nici una din multiplele ramuri ale științelor. Ele sînt tot atît de necesare și formează un tot indivizibil”. „Acesta să fie scopul final, cunoașterea naturii prin cît mai multe laturi posibile. Cunoașterea și explicarea vieții fiecărei ființe în parte și apoi încheierea lor în grupări în societățile naturale existente“... „realitatea este alta, atît animalele cît și plantele trăiesc în comun, se influențează reciproc și aceste tovarășii atît de complexe trebuie să fie imaginea aparentă fiecărui cercetător în această direcție” (A. P., 1941).

În domeniul geobotanicii, A. Paucă deosebește două direcții: prima cu aprofundarea problemelor teoretice fundamentale, iar cea de a doua aplicarea acestora în tipologie.

Astfel, în anul 1960, publică în colaborare cu Ev. Pușcaru-Soroceanu „Concepții și metode de cercetare în geobotanică”. Lucrarea constituie o analiză a concepțiilor principalelor școli asupra interpretării dialectice a asociației ca unitate fundamentală în fitocenologie ca și a dinamicii, clasificării și cartografierii vegetației. Se relevă și faptul că în urma intensificării cercetărilor de geobotanică la noi, ca și a consfătuirilor ce au avut loc (S.S.N.G., Acad. R.P.R.) s-a ajuns la unele puncte comune de vedere în studiile de geobotanică aplicată (pratologie, tipologie), în care unele școli (U.R.S.S. ș.a.) au obținut rezultate concludente, metodele fiind mult mai legate de practică.

În ce privește folosirea unor termeni fitogeografici, A. Paucă în lucrarea „Precizări referitoare la zonarea și etajarea vegetației în R.P.R.” (1961) acceptă termenul de zonă în sens latitudinal (d. Enculescu) cu cele 3 zone: alpină, forestieră, stepă. În loc însă de subzonă (Enculescu), consideră că trebuie folosită denumirea de etaj, în sens altitudinal. Termenul de subalpin are la noi, ca și în general, un sens diferit. În loc de etaj propune folosirea termenului de strat (arborescent, arbustiv, ierbos, muscinal). Într-un tabel original sînt date paralel: clima, vegetația, etajarea și separarea zonală a vegetației în raport cu tipul de sol.

Problemele de metodă și concepții ale botanistei A. Paucă le aflăm concretizate, individual, în studiul fitosociologic din Munții Apuseni, iar în colaborare în studiul pășunilor alpine din Munții Bucegi.

Între publicațiile de geobotanică privind studiul monografic al Munților Codru și Muma, A. Paucă remarcă în prima contribuție „Observații botanice” în acești munți (1937) o inversiune între *Quercus sessiliflora* și *Fagus sylvatica* pe Vîrfurile Pleșu (1114 m s. m.) și pe baza naturii geologice a solului, a ecologiei și a plantelor însoțitoare, explică această inversiune. În acest articol aflăm și unele însemnări cu privire la menținerea speciei *Ilex aquifolium* în urma defrișărilor.

În lucrarea propriu-zisă de geobotanică „Studiu fitosociologic în Munții Codru și Muma” (1941), A. Paucă pe baza a numeroase observații de teren (1932—1939) ca și a analizei unui număr mare de Cormofite (cu 36 specii rare) din punct de vedere ecologic, fitogeografic și istoric, trece la descrierea aspectelor fizionomice a vegetației de pe teritoriul cercetat (1200 km²) ce reprezintă o unitate morfologică, geologică și fitogeografică. În carnetele

sale de teren aflăm notate și unele noi denumiri populare de plante din Munții Apuseni.

În acest studiu geobotanic, în care se aplică metode științifice, A. Paucă dovedește maturitate în formația sa de specialitate. Rezultatele lucrării sale au fost verificate și confirmate de profesorul J. Braun-Blanquet.

Lucrarea publicată de A. Paucă, aparține la noi, etapei de intensificare a cercetărilor de fitosociologie, în care s-au realizat câteva studii de acest gen.

Pe baza metodologiei adecvate, a analizei multilaterale a elementelor de asociație ca și a notării atente a numeroase releveuri, A. Paucă construiește adevărate tabele fitocenologice, pe baza cărora delimitează de pe teritoriul cercetat un număr de 19 asociații aparținând la 4 clase, 10 ordine și 10 alianțe, ca unități fitocenologice ce se încadrează regiunii fitogeografice eurosiberiene și anume domeniului medio-european.

Dintre asociațiile analizate, 9 sînt definite anterior din alte țări europene, iar 10 asociații (care pot fi paralelizate cu cele existente), autorul le consideră ca asociații noi, în mod provizoriu, cari trebuie observate în timp și mai îndelungat.

Datorită faptului că nu s-a procedat la o fărîmîțare a unităților de vegetație, s-a putut ajunge la o încadrare și clasificare naturală a asociațiilor cercetate. Autorul scrie: „...cea mai mare parte din aceste asociații sînt reprezentate fragmentar în regiune și nu le putem considera definitive decît după ce vor fi studiate la noi pe suprafețe mari” (A.P.). Cele 2 asociații forestiere: *Querceto-Cytisetum nigricantis* ca și cea de *Alnus glutinosa-Salix purpurea* sînt bine reprezentate și pe mari suprafețe.

Asociațiile noi descrise sînt: *Kickxia elatine* — *Scutellaria hastifolia*; *Xanthium spinosum* — *X. strumarium*; *Phleum phleoides* — *Hieracium bauhini*; *Vulpieto* — *Airetum capillaris*; *Juncus effusus* — *Ranunculus repens*; *Molinietum* — numai fragmentar; *Nardus stricta* — *Calamagrostis arundinacea*; *Querceto* — *Cytisetum nigricantis*; *Alnus glutinosa* — *Salix purpurea* și *Carpinetum* — *Fagetum* cu 2 subasociații (*aposeridetosum* și *filicetosum*), sînt bine delimitate pe baza elementelor diferențiale predominante.

Pe lângă elementele caracteristice ale acestor asociații, ca și ale celorlalte categorii fitocenologice (clase, ordine, alianțe) se dau și elementele însoțitoare și se subliniază totodată caracteristicile locale ca de ex. la *As. Phleum phleoides* — *Hieracium bauhini*, *As. Juncus effusus* — *Ranunculus repens* ș. a.

Această lucrare monografică a fost elogios recenzată și este mult citată atît în literatura botanică din țară cît și în cea din străinătate, constituind pentru vestul țării (Apuseni) o lucrare de sinteză realizată pe baza cercetărilor aprofundate de geobotanică.

Aportul în colaborarea efectivă în lucrări de sinteză geobotanică cu orientare practică, adus de A. Paucă, îl remarcăm în studiul pășunilor alpine din Munții Bucegi. Aceasta atît în lucrarea preliminară: „Studiul fitosociologic și agrozootehnic al pășunilor alpine din Munții Bucegi” (1950), cît și mai ales în lucrarea propriu-zisă „Pășunile alpine din Munții Bucegi” (1956). Acest studiu, primul la noi și între puținele din literatura univer-

sală, care îmbină partea teoretică cu cea aplicată, constituie din punct de vedere metodologic, geobotanic-pratologic, un îndrumător prețios al cercetărilor ce se intensifică azi la noi pentru îmbunătățirea pajiștilor și dezvoltarea sectorului zootehnic. Ea reprezintă astfel o realizare mult apreciată în țară și străinătate, la care A. Paucă a adus o contribuție însemnată, făcând parte dintre inițiatorii ei. *) Lucrarea a fost distinsă de către Academia R.P.R. cu premiul „Gh. Doja” (1957).

Intr-o altă lucrare „Contribuții la studiul pajiștilor din masivul Ciucaș” (1957), A. Paucă în colaborare cu Ev. Pușcaru-Soroceanu și M. Ciucă, analizând aspectele geobotanice și agroproductive de pe o suprafață de cca 2606 ha, deosebesc 8 tipuri pratologice. Lucrarea constituie totodată, pe baza metodei geobotanice pe itinerar, un ajutor în cercetările ce continuă în studiul pajiștilor din acest masiv (de către M. Ciucă).

Recent, în publicația „Observații asupra raporturilor fitocenologice din vegetația inițială, instalată în jurul lacurilor glaciare Bilea și Podragul din masivul Făgăraș” (1960), A. Paucă în colaborare cu D. Rădulescu-Ivan, analizează din numeroase releveuri de pe mici suprafețe (la cca. 2000 m s.m.) cu un număr relativ mic de specii (30—40 sp.), 5 stadii de evoluție în raport cu gradul de umiditate edafică.

În capitolul asupra vegetației țării din Monografia geografică a R.P.R. (vol. I, Geografia fizică, 1960), A. Paucă colaborează la prezentarea în sinteză a grupărilor pe mari formații specifice vegetației țării noastre.

În lucrarea sa asupra Orchidaceelor din R.P.R. (1959), autorul, aprofundând din punct de vedere ecologic, morfologic și chorologic speciile acestei familii din flora țării (50 sp. din 24 gen.), continuă cercetările la noi asupra acestei familii, începute de către A. Procopianu-Procopovici și monografic de către Z. C. Panțu. Luând în considerare geneza și răspândirea geografică a speciilor din anumite fitocenoză ca și modul lor de hrănire, adaptări, variații în morfologia tuberculilor, a labelului, lățimea frunzelor, caracterul tulpinilor (fistuloase) etc., A. Paucă ajunge la interesante concluzii asupra explicării direcțiilor de specializare ca și la unele considerații filogenetice.

Ultima sa lucrare (1963) intitulată „Revenire asupra interpretării formelor speciei *Melampyrum nemorosum* L. din R.P.R.” constituie un studiu critic de sistematică. În urma analizei diferitelor opinii ca și a materialului de herbar, A. Paucă consideră ssp. *romanicum* Borza a speciei *Melampyrum nemorosum* ca specie bună — *M. romanicum*, deoarece aceasta este specia cea mai răspândită la noi, endemică în etajul pădurilor de gorun cu fag, cu un areal bine delimitat și are caractere morfologice evidente (caliciu, frunze ș. a.). Cu privire la aceasta autorul scrie: „Țin de la început să arăt că nu este vorba de divergență asupra caracterelor plantelor... ci numai asupra interpretării acestor caractere pe baza cărora s-au stabilit raporturi diferite de dependență” (A. P.).

Tot pe teren științific, A. Paucă a colaborat la „Flora Romaniae Exsiccata”, iar în problemele Academiei R.P.R. a lucrat la alcătuirea rapor-

*) Ev. Pușcaru-Soroceanu, A. Paucă, Tr. Ștefureac (1948).

tului asupra regimului fluviului Dunării privind descrierea caracterului cercetărilor botanice; la studiul florei și vegetației Carpaților; la alcătuirea referatului asupra problemei speciei (*Angiospermae*); consfătuirea de geobotanică în staționar de la Babadag. Publică articolul „Colaborarea romîno-sovietică pentru studiul vegetației din R.P.R.” (1957) și prezintă referate științifice în cadrul instituțiilor în care a activat.

Pentru uzul studenților, A. Paucă a litografiat (1951) cursul de botanică agricolă și ecologie (398 pag. și numeroase figuri), predat studenților de la Facultatea de agronomie, iar în anul 1963 a apărut cursul litografiat de Geobotanică predat studenților Facultății de biologie din București (356 pag. și 34 fig. și tab.). Acest curs constituie prima realizare a unui material de mai mare proporție, care va asigura dezvoltarea învățămîntului botanic universitar la această disciplină.

Tot pentru studenți, pentru practica botanică, pentru absolvenți, profesori de școli medii, ca și pentru oricine se interesează de cunoașterea plantelor din formațiile pădurilor și plaiurilor, A. Paucă publică (1959) în colaborare cu Șt. Roman, un îndrumător botanic „Flora alpină și montană” (307 pag. și 365 fig.), lucrare premiată de către Ministerul Învățămîntului (1960). De asemenea face cunoscută flora plantelor lemnoase și ierbacee a pădurilor din jurul Bucureștilor (1956) ș. a.

În activitatea de popularizare, pe lângă publicarea unor articole ca de ex. „Cum se apără plantele de ger” (1952), „Rolul plantelor în natură” (1953) ș.a. în unele reviste și ziare, A. Paucă a ținut în cadrul diferitelor asociații (Pionieri, S.R.S.C., I.C.D., A.R.L.U.S., ș. a.) numeroase conferințe, tratînd variate subiecte din flora și vegetația țării, desfășurînd astfel pe teren social-cultural o activitate susținută. Dintre alte articole menționăm: „Studiul florei și vegetației U.R.S.S., sprijin important în cercetările florei și vegetației R.P.R.” (1950), „Din activitatea filialei București a S.S.N.G. pe anul 1953”, „O realizare practică la o catedră teoretică — cultura plantelor carnivore — la Grădina botanică din București” (1950), „Institutul botanic din București” (1938) ș. a.

În cadrul protecției naturii, A. Paucă a desfășurat în munca sa didactică, științifică și socială o vie și entuziastă activitate. Începînd cu anul 1958 a fost numită custode a Comisiei Monumentelor Naturii de pe lângă Academia R.P.R. și cooptată membru, a fost aleasă președinte în consiliul de îndrumare pentru ocrotirea monumentelor naturii pe lângă Secția de învățămînt a Sfatului Popular Regional București. În această calitate s-a ocupat, antrenînd și alte cadre, de rezervațiile din jurul Bucureștiului. Elaborează mai multe conferințe și publică articole ca de ex.: „Ocrotirea naturii în Regiunea București”, „Lotusul o plantă rară în flora țării noastre” (Steagul Roșu) și ține o conferință la Palatul Pionierilor cu ocazia deschiderii expoziției monumentelor naturii (1961), iar cu ocazia celei de a II-a consfătuiri de geobotanică pe țară (a S.S.N.G., 1960) prezintă referatul intitulat „Geobotanica și problema ocrotirii naturii”. Pentru profesorii din școlile elementare și medii din București vorbește despre „Monumentele naturii”, care apare și ca articol. Propune de asemenea unele rezer-

vații noi atât din jurul Bucureștiului, cât și în Dobrogea-Babadagul, ca și unele plante ce merită a fi decretate monumente ale naturii în țara noastră, arbori monumentali.

În activitatea organizatorică, necesară desfășurării muncii didactice și științifice, A. Paucă a muncit cu pricepere și interes la aranjarea științifică a colecțiilor și Herbarului Institutului, organizarea Laboratorului de geobotanică din cadrul Catedrei de botanică a Universității din București ca și a Laboratorului de geobotanică și ecologie de la Institutul de biologie „Tr. Săvulescu” al Academiei R.P.R. A contribuit de asemenea la organizarea consfătuirilor de geobotanică organizate de Secția de botanică a S.S.N.G. ca și la dezvoltarea cercetărilor de botanică în unele dintre stațiunile Facultății noastre (Sinaia, Pantelimon).

În anii grei din evoluția Institutului Botanic, provocați de cel de-al II-lea război mondial, A. Paucă cu deosebită venerație față de realizările înaintașilor, a dovedit întregul devotament și atașament conducerii și colegilor din instituție pentru refacerea pierderilor la herbar, muzeu, grădina botanică. A făcut parte din anul 1959 din Consiliul științific al Grădinii Botanice ca și din Comisia pentru organizarea sărbătoririi centenarului Grădinii Botanice.

A. Paucă a fost membru în diferite societăți științifice din țară: Societatea naturalistilor din România, Societatea de botanică, Societatea de științe naturale și geografie s. a. în care a activat și a creat prin atitudinea sa plină de bunăvoință, inițiativă și entuziasm, o atmosferă favorabilă progresului în științele botanice, participând cu regularitate la toate manifestările botanice din țară.

În numeroase excursii botanice, științifice și didactice, am cutreerat adeseori împreună întinsele plaiuri ale Bucegilor, Făgărașii, Ciucasul și alte masive ale Carpaților cu flora lor bogată și variată, în care A. Paucă descifra asociațiile vegetale cu importanța lor teoretică și practică.

Prin întreaga sa activitate științifică, A. Paucă a adus în ultimele decenii o prețioasă contribuție la evoluția Catedrei de botanică a Universității din București ca și la temelia noilor cercetări și realizări botanice în țara noastră.

Din codrii Apusenilor în pajiștile de munte ale Bucegilor, din oădurile de cîmpie în vegetația Deltei și alte diferite regiuni ale țării, A. Paucă, a adus precizări de seamă în sistematica unor genuri, interpretări metodologice în variate probleme de geobotanică, a principiilor de etajare a vegetației, a cunoașterii succesiunilor și a clasificării asociațiilor vegetale și a fost tot timpul un inimos lupiător al ocrotirii rezervațiilor naturale.

A. Paucă a decedat în urma unei boli cumplite și a fost înhumată în cimitirul Sf. Vinerea la data de 26 martie 1963 (parceta 8 bis), alături de părinții săi.

Prin alesele sale calități ca și prin conștiința și devotamentul desfășurat cu toată abnegația în întreaga sa activitate, A. Paucă va rămâne prin exemplul și contribuția sa botanică o pildă și un îndemn pentru colegi și prieteni, ca și pentru tinerele generații.

A. ȘTIINȚIFICE: *floristică, sistematică și geobotanică*:

1. *Scilla bithynica* Boiss. en Roumanie. Bul. Acad. Rom. T. 14 nr. 3-5 București, 1931, p. 132-133.
2. Studii asupra Lacului Pețea (Oradea Mare), colab. cu dr. M. Paucă, *Notationes Biologicae*, București, Vol. I, 1933, nr. 1, p. 24-30.
3. Contribuțiuni la studiul florei munților Codru și Muma. Mem. Sect. Șt. a Acad. Rom., Seria III, T. XI, mem. I, București, 1935, p. 1-68.
4. Contribuțiuni la Flora Deltei Dunării, colab. cu Z. C. Panțu și Th. Solacolu. Mem. Sec. Șt. Acad. Rom. Ser. III, T. XI, mem. II, București, 1935, p. 73-129.
5. Sur la présence de *Galium parisiense* L. en Roumanie. C. R. Acad. Roum., T. II, nr. 5, București, 1936 p. 504-506.
6. Observațiuni botanice în munții Codru și Muma. Bul. Soc. Nat. din Rom., nr. 10, București, 1937, p. 18.
7. Einige in Rumänien selten auftretende oder noch unbekannte Pflanzen. Bull. Sect. Sc. Acad. Roum., T. XXII, București, 1939, p. 49-56.
8. O nouă localitate în România pentru *Ophrys cornuta* Stev. Bul. Soc. Nat. din Rom., nr. 14 (număr festiv), București, 1939, p. 115-116.
9. A doua contribuție la studiul florei munților Codru și Muma. Acad. Rom. Ser. III, T. IV, mem. 5, București, 1940, p. 109-219.
10. Studiul fitosociologic în munții Codru și Muma. Stud. și Cercet. Bul. Acad. Rom. (teză), București, 1941, p. 1-119.
11. Studiul fitosociologic și agrotehnic al pășunilor din munții Bucegi. Colab. cu E. Pușcaru, I. Șerbănescu, Al. Beldie, Tr. Ștefureac. Acad. R.P.R. Lucr. Ses. gen. șt. din 2-12 Iunie, 1950, București.
12. Pădurile din jurul Bucureștilor. Rev. Natura, nr. 2, București, 1956, p. 50-58.
13. Pășunile alpine din Munții Bucegi. Colab. cu D. Pușcaru, E. Pușcaru, I. Șerbănescu, Al. Beldie, Tr. Ștefureac etc. *Tratate și Monografii (I.C.A.R.)* nr. 4, Acad. R.P.R., București, 1956, p. 1-511.
14. Contribuțiuni la studiul păștilor din masivul Ciucas. Colab. cu Ev. Pușcaru-Soroceanu și M. Ciucă. *Comunicări de Botanică S.S.N.G. (1957-1959)*, 1959, p. 113-136.
15. Considerațiuni ecologo-chorologice asupra Orchidaceelor din R.P.R. Acad. R.P.R. „Omagiu lui Tr. Săvulescu”, București, 1959, p. 573-579.
16. Vegetația R. P. Române. Colab. la Monografia geografică a R.P.R., Acad. R.P.R., București, 1960, p. 541-587.
17. Observații fitocenologice în jurul lacurilor glaciare Bilea și Podragul din Munții Făgăraș. Colab. cu D. Rădulescu-Ivan. *Acta Bot. Horti Buc.*, București, 1960, p. 323-331.
18. Concepții și metode de cercetare în geobotanică. Colab. cu Ev. Pușcaru-Soroceanu. *Comunicările de Botanică a S.S.N.G. (1957-1959)*, București, 1960, p. 17-60.
19. Precizare referitoare la zonarea și etajarea vegetației din R.P.R. *Acta Bot. Horti Buc.*, București, 1961, p. 317-321.
20. Elementele florei Babadagului. Colab. cu Gh. Dihoru și N. Doniță. *Revue de Biologie (în l. rusă)*, T. VII, nr. 3, București, 1962, p. 309-323.
21. Revenire asupra interpretării formelor speciei *Melampyrum nemorosum* L. din R.P.R. *Acta bot. Horti Buc. (volum festiv)*, I, București, 1960, p. 299-301.
22. Fam. Anacardiaceae, Flora R.P.R., Vol. VI, Acad. R.P.R., București, 1958, p. 214-218.
23. Fam. Scrophulariaceae, genurile *Melampyrum*, *Rhinanthus*, *Pedicularis* (p. 593, 639), *Lathraea* (p. 640), colab. cu E. I. Nyárády; *Tozzia* (p. 639), Flora R.P.R., Vol. VII, Acad. R.P.R., 1960.

24. Fam. Adoxaceae, Flora R.P.R., Vol. VIII, Acad. R.P.R., București, 1961, p. 611—615.
25. Fam. Acanthaceae, Flora R.P.R., Vol. VIII, Acad. R.P.R., București, 1961, p. 72—75.
26. Fam. Plantaginaceae, Flora R.P.R., Vol. VIII, Acad. R.P.R., București, 1961, p. 402—433, colab. cu E. I. Nyárády.
27. Fam. Rubiaceae, Flora R.P.R., Vol. VIII, Acad. R.P.R., București, 1961, p. 525—589, colab. cu E. I. Nyárády.
28. Fam. Orchidaceae, Flora R.P.R. (manuscris 150 p. dactilografiate).

B. DIDACTICE : cursuri, flore :

29. Curs de Botanică agricolă și ecologie. Facultatea de Agrotehnică, București, (398 pag. și numeroase figuri). Litografiat, 1951.
30. Geobotanica (curs litografiat). Editura Didactică și Pedagogică (356 pag. și 34 fig. și tab.), București, 1963.
31. Flora alpină și montană (îndrumător botanic), colab. cu Șt. Roman (306 pag. și 365 fig.). Editura Științifică, București, 1959.

C. Documentare, popularizare ș. a. :

32. Institutul Botanic al Facultății de Științe din București. Natura, An. XXVIII, nr. 9, București, 1938, p. 406—408.
33. Metoda Dr. Braun-Blanquet la Stațiunea Internațională de Geobotanică mediteraneană și alpină (S.I.G.M.A.) din Montpellier, Bul. Soc. Nat. din România, nr. 12, București, 1938, p. 1—6.
34. Fitosociologia. Natura, An. XXX, nr. 10, București, 1941, p. 397—399.
35. Studiul florei și vegetației U.R.S.S., sprijin important în cercetările florei și vegetației R.P.R. Natura nr. 4, București, 1950, p. 45—47.
36. O realizare practică la o catedră teoretică — cultura plantelor carnivore — la Grădina Botanică din București. Gazeta Învățământului, București, 1950.
37. Cum se apără plantele de ger. Rev. Știință și Cultură, București, 1952.
38. Rolul plantei în natură. Rev. Știință și Cultură, nr. 7, București, 1953.
39. Din activitatea Filialei București a Societății de Științe Naturale și Geografie, 1953. Viața Capitalei, 17.IV, 1953, București.
40. Colaborarea romino-sovietică pentru studiul vegetației din R.P.R., Natura, An. IX, nr. 5, București, 1957, p. 73—78.

D. Ocrotirea Naturii :

41. Monumentele Naturii. Rev. Știință și Tehnică.
42. Ocrotirea Naturii în Reg. București, Steagul Roșu.
43. Lotusul — o plantă rară din flora țării noastre. Steagul Roșu.
44. Geobotanica și problema ocrotirii naturii. Comunicările de botanică a S.S.N.G. din R.P.R., Vol. II, partea I, București, 1963, p. 19—24.